

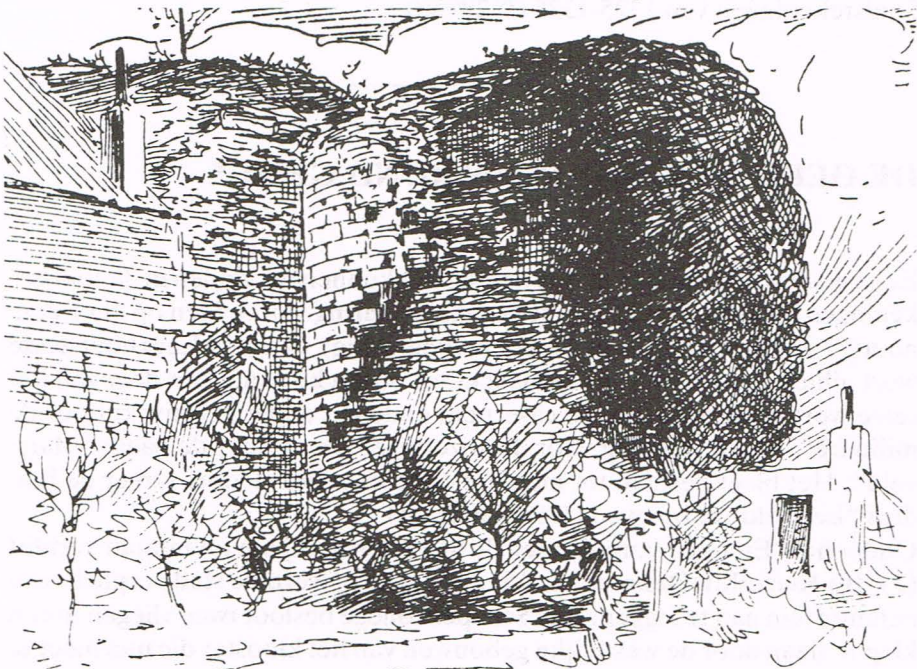
INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE - FICHE NR. 121

Op 18 mei 1899 stelde Armand Heins, in de Franse taal, in de rubriek "Militaire bouwwerken - Onze-Lieve-Vrouw-Begijnhof, Lange Violettenstraat, nr. 65 - XIII-XIVe eeuw" een fiche op over

OVERBLIJFSELEN VAN OUDE STADSVESTINGEN

Aan de zuid-oosthoek van het Klein Begijnhof kan men, nabij de kerk en de Sint-Godelievekapel, overblijfselen zien van een toren die de hoek vormde van de derde stadsmuur aan deze zijde.

Deze muur liep langs de gracht *ten Windgaten* en werd in het midden doorsneden door de poort die toegang verleende tot de brug van dezelfde naam. Hij liep in een rechte lijn langs de brede en diepe gracht. Zijn beide uiteinden waren voorzien van een toren. Deze waarvan de overblijfselen hier afgebeeld zijn was gelegen aan de samenvloeiing van de gracht met de Nederschelde. De andere, die ongeveer 25 jaar geleden verdween, en die waarschijnlijk identiek was, verdedigde de toegang tot de stad langs de Nederschelde, vandaag aanmerkelijk versmald en gedeeltelijk overwelfd.

"Overblijfselen oude stadsvesting in Klein Begijnhof." Deze tekening illustreerde de fiche. Foto Stadsarchief.

Sporen van de basis zijn noch zichtbaar in de tuin van een huis in de Vijf-Windgatenstraat (Nr. 11). Het bebouwd terrein dat nu langs de gracht loopt buiten de vestingsmuur, tussen de twee torens, is redelijk uitgestrekt en wijst op aanzienlijke dichtslibbingen.

De muren van de toren in kwestie, en waarvan de hoogte herleid is tot 6 à 7 meter, hebben een dikte van bij de twee meter. Ze zijn gebouwd in 25 cm.-lange bakstenen, bekleed met een parement, nu grotendeels verdwenen, van ledische zandsteen gemengd met Doornikse steen.

Aan de binnenkant zijn de gewelven van de toren verdwenen en de grond is opgehoogd tot aan de vier dichtgemaakte schietgaten. Tegen deze toren gaf een wenteltrap in blauwe steen toegang tot de verdieping en tot het bovenste deel van de middenwal voorzien van kantelen.

De plannen, opgesteld door de heer L. Cloquet, en weergegeven op de fiche nr. 122 van de *Inventaire*, ontslaan ons van een meer nauwkeurige beschrijving.

De Atlas van de stad bevat zichten van de toren in diverse tijdperken : door Bailly in 1790, A. Van Lokeren in 1834-1835, etc.

Men bemerkt hem op het stadsplan van 1534, nog in de gracht, maar reeds in puin.

Het waarschijnlijk tijdstip van zijn constructie gaat terug tot ongeveer 1300; de "*tur bachten den Beginen (ten Windgaten)*" wordt vermeld in de Stadsrekeningen van 1325-1326 (f° 289 v°).

DE OEFENPLEINEN IN EN ROND GENT *

Een eerste aanduiding over een oefenplein kunnen we vinden in de stadsrekeningen uit 1687 waarin sprake is over verhuring van weiden op het Eeckhout; "...aengaende de gersinghen (begrazing) van het Eeckhout ende wort alhier geen en ontfang gemaect ter oorsacke een groot deel van het selve wort geoccupeert in de casernen, ende het ander gebruyckt door de militaire". Het terrein lag vóór de kazerne en kreeg later de naam "Marsveld". Het bleef bestaan tot men het oude kwartier sloopte om er de huidige "Leopold" te bouwen (1898-1906). (1)

Onder het "Empire" vormde men de St-Pietersabdij om tot militair verblijf (2). Bij Keizerlijk Dekreet van 15 oktober 1810 werd de stad verplicht een oefenterrein aan te leggen. Het Schepencollege besloot twee vliegen in een klap te slaan door de westelijke gebouwen van het klooster die niet meer te

* Het eerste artikel in deze reeks verscheen in "Ghendtsche Tydinghen" 1985 Nr. 4.